

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 35/05-27

Ústavný súd na neverejnom zasadnutí 6. apríla 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránya prerokoval sťažnosť Heleny Korbovej, bytom S. N. V., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 7 Er 92/2003 zo 16. septembra 2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Heleny Korbovej na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 7 Er 92/2003 zo 16. septembra 2004 p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenie Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 7 Er 92/2003 zo 16. septembra 2004 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Spišská Nová Ves na nové konanie a rozhodnutie.

3. Okresný súd Spišská Nová Ves je povinný nahradiť trovy právneho zastúpenia Heleny Korbovej na účet advokátky JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., vo výške 9 340 Sk (slovom deväťtisíctristoštyridsať slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. novembra 2004 doručená sťažnosť Heleny Korbovej, bytom S. N. V. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 Er 92/2003 zo 16. septembra 2004 v konaní o návrhu na odklad exekúcie o zaplatenie 34 228 Sk s prísl.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že okresný súd vydal poverenie na vykonanie exekúcie č. 5810*019639 pre exekútora JUDr. M. K., Exekútorský úrad so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Mlynská 2, na základe exekučného titulu okresného súdu sp. zn. 6 C 480/00 z 15. októbra 2002 na peňažné plnenie vo výške 34 228 Sk s prísl. v konaní o žalobe oprávneného – Správcovskej firmy, s. r. o., Spišská Nová Ves proti povinnému v 1. rade Ing. Ľ. K. a povinnej v 2. rade Helene Korbovej (sťažovateľke). Súdny exekútor 4. septembra 2003 vydal upovedomenie o začatí exekúcie sp. zn. EX 268/2003. Povinný Ing. Ľ. K. podal návrh na odklad exekúcie. Žiadal, aby mu okresný súd povolil odklad exekúcie na dobu najmenej jedného roka z dôvodu, že v predchádzajúcom období bol nezamestnaný a vedú sa proti nemu ďalšie exekúcie, čo bude mať za následok, že sa dostane do zlej sociálnej situácie. Okresný súd 16. septembra 2004 vydal uznesenie sp. zn. 7 Er 92/2003, ktorým povolil odklad na dobu jedného roka, a to do 20. septembra 2005.

Predmetné uznesenie bolo sťažovateľke doručené 28. septembra 2004. Ako vyplýva z poučenia, proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Sťažovateľka uviedla, že nemala možnosť vyjadriť sa k návrhu na odklad exekúcie, pričom sa domnieva, že dlh, ktorý sa má v exekúcii vymáhať, bude stále narastať a v bezpodielovom spoluvlastníctve sťažovateľky a Ing. Ľ. K. je ešte byt, predajom ktorého by mohlo dôjsť k uspokojeniu pohľadávky v rámci exekúcie.

Porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľka v tom, že okresný súd pri rozhodovaní o návrhu na odklad exekúcie vo vzťahu k Ing. Ľ. K. (povinný v 1. rade) nedal tento návrh na vyjadrenie sťažovateľke, ktorá je tiež účastníčkou exekučného konania ako povinná v 2. rade, ktorá by mohla súdu uviesť dôkazy o existencii majetku na úhradu exekúcie.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Právo sťažovateľky Heleny Korbovej na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo na súdnu ochranu zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR bolo postupom Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi pri rozhodovaní o návrhu povinného v 1. rade na odklad exekúcie uznesením Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi sp. zn. 7 Er 92/2003 zo dňa 16. 9. 2004, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu v Spišskej Novej Vsi vo veci sp. zn. 7 Er 92/2003 pokračovať v porušovaní vyššie uvedených práv sťažovateľky.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi sp. zn. 7 Er 92/2003 zo dňa 16. 9. 2004 a vec vedenú na Okresnom súde v Spišskej Novej Vsi pod sp. zn. 7 Er 92/2003 mu vracia na nové konanie a rozhodnutie.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

Ústavný súd vyzval okresný súd na vyjadrenie k sťažnosti. Vyjadrenie zákonnej sudkyne okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 21. marca 2005. Zákonná sudkyňa

v ňom uvádza, že sťažovateľke okresný súd návrh na odklad exekúcie podaný povinným v 1. rade nedoručoval, pretože podľa § 56 ods. 1 až 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) táto povinnosť súdu nie je zákonodarcom určená. Podľa § 56 ods. 5 Exekučného poriadku je zákonodarcom určené, že rozhodnutie sa doručí oprávnenému, povinnému a exekútorovi poverenému na vykonanie exekúcie. Preto okresný súd doručil povinnej v 2. rade (sťažovateľke) uznesenie o vyhovení návrhu na odklad exekúcie. Okresný súd je toho názoru, že je vecou zákonného sudcu, aby v konkrétnej veci posúdil v závislosti od danej situácie v exekučnom konaní, či je potrebné návrh na odklad exekúcie doručovať aj ďalším účastníkom konania.

Predseda okresného súdu oznámil listom z 15. marca 2005 v súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), že netrvá na ústnom pojednávaní a súhlasí s upustením od neho.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní z 22. marca 2005 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 35/05-15 z 2. februára 2005 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

Predmetný spis okresného súdu sp. zn. 7 Er 92/2003 bol ústavnému súdu doručený 21. marca 2005.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že podstata základného práva priznaného čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde, že tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú, a teda že základné právo na súdnu

ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale túto aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať. Ďalej uviedol, že postup súdov v konaní o veci a jeho kvalita ustanovená zákonom je vyjadrením práva na súdnu ochranu účastníka konania vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy. Napokon zdôraznil, že ochranu základným právam a slobodám poskytujú predovšetkým všeobecné súdy, pričom ústavný súd súdnu ochranu v konaní o sťažnosti poskytuje iba vtedy, ak porušenie procesných práv účastníkov konania chránených zákonmi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) je súčasne aj porušením základného práva alebo slobody upravených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou podľa čl. 11 ústavy (I. ÚS 50/97, I. ÚS 54/97).

Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. februára 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36). Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu. Pokiaľ ide o princíp kontradiktórnosti konania, súdne rozhodnutie je výsledkom konfrontácie medzi stranami, z ktorých každá musí mať možnosť vyjadriť sa a popierať požiadavky, dôkazy a argumenty druhej strany. Kontradiktórny spor znamená možnosť strany popierať (*contra dicere*) požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby sa vypočuli jej argumenty a návrhy. Požiadavky vyplývajúce z princípu kontradiktórnosti definoval Európsky súd pre ľudské práva mnohokrát vo svojej judikatúre, napr. v rozhodnutí vo veci *Mantovanelli c. Francúzsko*: „(...) *jedným z prvkov spravodlivého procesu v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru je jeho kontradiktórny charakter: každá strana musí zásadne mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkou predloženými súdu za účelom ovplyvniť jeho rozhodnutie a vyjadriť sa k nim*“ (rozhodnutie z 18. marca 1997, Recueil 1997, II, s. 436, § 33). Kontradiktórnosť teda znamená, že nič čo môže mať význam pre rozhodnutie súdu, nesmie byť vylúčené

z možnosti kontradiktórneho prerokovania stranami procesu. To sa týka nielen predmetu konania, ale aj akejkol'vek inej dôležitej otázky, ktorú treba v konaní riešiť, vrátane otázok procesných.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 7 Er 92/2003 zo 16. septembra 2004 bol porušený čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že nebol dodržaný vyššie uvedený princíp kontradiktórnosti konania. Návrh povinného v 1. rade na odklad exekúcie mal okresný súd doručovať aj povinnej v 2. rade na vyjadrenie vzhľadom na to, že každá strana musí zásadne mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkou predloženými súdu za účelom ovplyvniť jeho rozhodnutie a vyjadriť sa k nim.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie. Vzhľadom na to, že uznesením okresného súdu sp. zn. 7 Er 92/2003 zo 16. septembra 2004 bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd predmetné uznesenie zrušil a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Právna zástupkyňa si uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 13 ods. 1 a § 16 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, napísanie sťažnosti), pričom za jeden úkon si uplatnila odmenu vo výške 4 534 Sk a režijný paušál vo výške 136 Sk za každý úkon, čo spolu predstavuje sumu 9 340 Sk.

Podľa § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb za úkony právnych služieb vykonané pred dňom nadobudnutia účinnosti tejto vyhlášky patrí

advokátovi odmena podľa doterajších predpisov. Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. nadobudla účinnosť 1. januára 2005. Vzhľadom na to trovy právneho zastúpenia boli právnej zástupkyňi sťažovateľky priznané podľa vyhlášky č. 163/2002 Z. z.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnou zástupkyňou sťažovateľky vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konaní uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 citovanej vyhlášky, ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je ocenený peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2003 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 13 602 Sk.

Ústavný súd priznal odmenu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady a napísanie sťažnosti. Podľa takto určených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby po zaokrúhlení podľa § 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. vo výške 9 340 Sk (odmena za jeden úkon je 4 534 Sk plus režijný paušál 136 Sk za každý úkon), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnej zástupkyňi sťažovateľky.

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. apríla 2005